

Doxy-PEP

Doxy-PEP (постконтактна профілактика доксицикліном) — це метод захисту здоров'я після сексуального контакту. Він полягає в одноразовому прийомі антибіотика — доксицикліну — протягом 72 годин після незахищеного сексуального контакту (без презерватива). Doxy-PEP діє подібно до «таблетки наступного дня» — але замість запобігання вагітності зменшує ризик інфікування деякими бактеріальними інфекціями, що передаються статевим шляхом (ІПСШ).

Проти чого діє DOXY-PEP?

Дослідження показують, що Doxy-PEP може суттєво знизити ризик зараження: сифілісом, хламідіозом, частково — гонореею. Варто підкреслити, що ефективність Doxy-PEP залежить від конкретного збудника. Вона не забезпечує повного захисту від цих інфекцій, а лише знижує ризик зараження приблизно на 60–70%, якщо препарат прийнято вчасно.

Коли та як приймати Doxy-PEP?

Для досягнення максимальної ефективності доксициклін слід прийняти якнайшвидше після сексуального контакту, під час якого могло статися зараження — найкраще протягом 24 годин, але не пізніше ніж через 72 години після сексу. Доксициклін слід приймати після кожного незахищеного сексуального контакту, але не перевищуючи дозу 200 мг (дві таблетки по 100 мг) протягом 24 годин. Сексуальним контактом вважається будь-яка форма статевого акту (оральний, анальний, вагінальний), під час якого не було використано бар'єрного/механічного засобу (наприклад, презерватива) або коли такий засіб не спрацював (наприклад, презерватив порвався).

Чи можна приймати Doxy-PEP регулярно, наприклад, після кожного сексуального контакту без презерватива?

Doxy-PEP можна застосовувати епізодично — тобто після ризикованого сексуального контакту. Однак дуже важливими залишаються й інші методи профілактики, зокрема регулярні обстеження. Зловживання антибіотиками, такими як доксициклін, може призвести до розвитку антибіотикорезистентності. У результаті препарат може стати менш ефективним не лише для профілактики ІПСШ, але й для лікування інших бактеріальних інфекцій, у яких він зазвичай застосовується. Про частоту застосування завжди варто консультуватися з лікарем або лікаркою.

Хто має розглянути можливість застосування Doxy-PEP?

Doxy-PEP може бути особливо корисним для:

- осіб, які мають незахищені сексуальні контакти з різними партнерами,
- осіб, які раніше перенесли інфекції, що передаються статевим шляхом (ІПСШ).

Кожен випадок варто обговорювати індивідуально — найкраще приймати рішення разом з лікарем або лікаркою.

Чи доступна Doxy-PEP в Польщі та як отримати рецепт?

Доксициклін доступний лише за рецептом. Хоча застосування його як післяконтактної профілактики (Doxy-PEP) ще не включене до офіційних польських рекомендацій, деякі лікарі можуть призначати його «поза інструкцією» (off-label) після індивідуальної оцінки стану здоров'я пацієнта чи пацієнтки. Якщо ви розглядаєте можливість

застосування Doxy-PEP, варто проконсультуватися зі спеціалістом із сексуального здоров'я. У Центрі здоров'я FEDERA ви можете поспілкуватися з досвідченими фахівцями з профілактики ВІЛ і ІПСШ, які допоможуть підібрати відповідне рішення — з турботою, без оцінок і на найвищому професійному рівні.

Пам'ятай, що Doxy-PEP:

- не замінює регулярне лікування та тестування на інфекції, що передаються статевим шляхом (ІПСШ).
- не захищає від ВІЛ — для цього рекомендується застосування PrEP.
- є методом, який може бути корисним для осіб із частим ризиком зараження ІПСШ, але його використання слід обговорити з лікарем.
- не слід приймати доксициклін самостійно без медичної консультації — зловживання антибіотиками може ускладнити лікування інших інфекцій, крім ІПСШ.

Яка різниця між PrEP, PEP та Doxy-PEP?

ТИП ПРОФІЛАКТИКИ	PrEP (профілактика передекспозиційна)	PEP (профілактика післяекспозиційна)	Doxy-PEP (профілактика післяекспозиційна антибіотикова)
МЕТА	Запобігання зараженню ВІЛ до контакту з інфекцією	Запобігання зараженню ВІЛ після контакту з інфекцією	Запобігання бактеріальним інфекціям, що передаються статевим шляхом (сифіліс, хламідіоз, гонорея) після контакту з інфекцією
ТИП ЛІКІВ	Антиретровірусні препарати	Антиретровірусні препарати	Антибіотик (доксициклін)
ЧАС ПОЧАТКУ	Перед потенційним контактом	Якнайшвидше після контакту — бажано до 4 годин, максимум 48–72 години (залежно від типу експозиції)	До 24 годин (максимум до 72 годин) після контакту
ТРИВАЛІСТЬ ТЕРАПІЇ	Щоденний прийом (тривалий) або прийом за потребою (так званий «на вимогу»)	Щоденний прийом протягом 28 днів після одноразового ризику зараження ВІЛ	Одноразова доза після сексу (200 мг доксицикліну)
ДЛЯ КОГО	Особи з негативним ВІЛ-статусом, які піддаються ризику зараження ВІЛ	Особи з негативним ВІЛ-статусом після одноразового ризику зараження ВІЛ	Особи після сексу без використання презервативу
ОБСЯГ ЗАХИСТУ	Лише ВІЛ	Лише ВІЛ	Сифіліс, хламідіоз, частково гонорея (не захищає від ВІЛ)
ДЕ ОТРИМАТИ	У кабінетах сексуального здоров'я (наприклад, у Центрі здоров'я FEDERA) та в деяких закладах первинної медичної допомоги (ПМД).	В інфекційних відділеннях лікарень, приймальних відділеннях та у Центрі здоров'я FEDERA.	У кабінетах сексуального здоров'я (наприклад, у Центрі здоров'я FEDERA) та в деяких закладах первинної медичної допомоги (ПМД).

ПРОФІЛАКТИКА ІНФЕКЦІЙ, ЩО ПЕРЕДАЮТЬСЯ СТАТЕВИМ ШЛЯХОМ – ПОСІБНИК

Що таке PrEP?

Доведена профілактика до можливого контакту (PrEP) полягає у прийомі антиретровірусних препаратів, які можуть захистити від інфікування ВІЛ. Ці препарати приймаються до ймовірного контакту з вірусом (перед статевим актом), а також протягом певного часу після нього.

Чому варто застосовувати PrEP?

Кількість випадків ВІЛ-інфекції в Польщі та у світі продовжує зростати. Вірус найчастіше передається під час сексу без механічного/бар'єрного захисту (наприклад, без презерватива). У 2024 році в Польщі було зареєстровано понад 2000 нових випадків ВІЛ-інфекції, а антиретровірусне лікування (ARV) отримували понад 20 тисяч осіб.

ВІЛ може торкнутися кожного — незалежно від статі, віку чи сексуальної орієнтації. Саме тому профілактика та обізнаність у цій сфері залишаються надзвичайно важливими. Застосування PrEP — це один із найефективніших способів захисту від інфікування і важлива складова турботи про сексуальне здоров'я.

Чи потрібно використовувати презервативи під час прийому PrEP?

Застосування PrEP ефективно захищає від інфікування ВІЛ — навіть без одночасного використання презервативів. Однак варто пам'ятати, що PrEP не захищає від інших інфекцій, що передаються статевим шляхом, зокрема сифілісу, гонореї, хламідіозу, а також вірусного гепатиту В і С.

Кому варто розглянути можливість прийому PrEP?

Особливо варто подумати про використання PrEP, якщо:

- ти не завжди користуєшся презервативами під час сексуальних контактів;
- у тебе були або є статеві контакти з кількома партнерами/партнерками, і ти не знаєш їхнього стану здоров'я (зокрема ВІЛ-статусу);
- твій партнер або партнерка має статеві контакти з іншими людьми і може бути під загрозою інфікування ВІЛ;
- у тебе діагностували інфекцію, що передається статевим шляхом — наприклад, гонорею, сифіліс, хламідіоз або генітальний герпес;
- особа, з якою ти маєш секс, нещодавно отримала діагноз інфекції, що передається статевим шляхом, включно з ВІЛ;
- ти маєш незахищений секс із людиною, яка живе з ВІЛ, але не проходить антиретровірусну терапію або ще не досягла рівня вірусу, який неможливо виявити в аналізі крові;
- ви з партнером/партнеркою не обговорюєте ризики ВІЛ або не знаєте серологічного статусу одне одного.

PrEP — це варіант для тих, хто хоче ефективно захистити себе та свого партнера / партнерку від ВІЛ — за умови відповідального й усвідомленого підходу. Перед початком прийому PrEP необхідно проконсультуватися з лікарем або лікаркою, щоб отримати інформацію про необхідні обстеження, обговорити свою ситуацію та дізнатися, як правильно користуватися цією профілактикою.

Де можна отримати PrEP?

PrEP можна отримати у будь-якого лікаря або лікарки, незалежно від їхньої спеціалізації. Направлення не потрібне — достатньо записатися на прийом. PrEP доступний, зокрема, у центрах сексуального здоров'я та в Центрі здоров'я FEDERA у Варшаві.

Дозування PrEP

ГРУПА	РЕКОМЕНДОВАНА СХЕМА	ЯК ЗАСТОСОВУВАТИ?
Чоловіки та особи АМАВ (яким при народженні було призначено чоловічу стать)	PrEP «на вимогу» (екстрена, схема 2+1+1) для осіб, які мають рідші або заплановані сексуальні контакти	• 2 таблетки за 2–24 години до сексу • 1 таблетка через 24 години після першої дози • 1 таблетка через 48 годин після першої дози
	PrEP щоденна (безперервна) для осіб, які мають часті сексуальні контакти або коли їх важко передбачити	• 1 таблетка на добу, щодня в однаковий час • повний захист настає через 7 днів щоденного прийому • варіант прискорення захисту: 2 таблетки щонайменше за 2 години до контакту, потім по 1 таблетці щодня • після останнього ризикового контакту: приймати
Жінки та особи АФАВ (яким при народженні було призначено жіночу стать)	PrEP щоденна (безперервна)	• 1 таблетка на добу, щодня в однаковий час • повний захист настає через 7 днів щоденного прийому • після останнього сексуального контакту продовжувати прийом ще 7 днів
Трансгендерні та небінарні особи	визначається індивідуально під час консультації з лікарем	Вибір схеми залежить від: • виду сексуальної активності (наприклад, вагінальний, анальний, оральний секс), • застосовуваної гормональної терапії, • стадії гендерної трансформації (якщо це актуально).

Чи відшкодовує держава вартість PrEP?

На даний момент у Польщі немає жодного закону про рефундацію або державної профілактичної програми, що забезпечувала б безкоштовний доступ до PrEP. Це означає, що вартість ліків, необхідних аналізів та візитів до лікаря оплачує пацієнт(ка).

Пам'ятай, що PrEP:

- захищає від ВІЛ, але не від інших ІПСШ (інфекцій, що передаються статевим шляхом) та не є контрацептивом,
- діє лише за умови правильного застосування за рекомендованою схемою,
- вимагає регулярних контрольних обстежень,
- є безпечною, але не покривається державою в Польщі,
- може застосовуватися особами будь-якої статі та гендерної ідентичності після консультації з лікарем або лікаркою.

Що таке PEP?

Постекспозиційна профілактика (PEP) — це метод запобігання зараженню ВІЛ після ситуації, в якій міг статися контакт з вірусом. Вона полягає у прийомі антиретровірусних препаратів протягом 28 днів, що може суттєво знизити ризик інфікування.

Коли і як застосовувати PEP?

PEP найкраще розпочати якомога швидше після можливого контакту — бажано впродовж 4 годин. У випадках уколу голкою або контакту крові з пошкодженою шкірою профілактику потрібно розпочати не пізніше ніж за 48 годин. У ситуаціях, пов'язаних із незахищеним сексуальним контактом, цей термін подовжується до 72 годин. Після цього часу ефективність PEP значно знижується.

До ситуацій, у яких можна розглянути застосування PEP, належать, зокрема:

- секс без презерватива з особою з невідомим ВІЛ-статусом,
- розрив або сповзання презерватива,
- контакт слизових оболонок або ушкодженої шкіри з кров'ю,
- укол голкою або іншим гострим предметом (наприклад, під час роботи в медичній сфері),
- зґвалтування або інші форми сексуального насильства.

Препарати, що використовуються для PEP, доступні за рецептом і мають бути призначені лікарем або лікаркою — найчастіше у відділенні інфекційних захворювань лікарні або в приймальному відділенні. У таких ситуаціях час має вирішальне значення — звертатися по допомогу слід якомога швидше. Підтримку в цьому також надає Центр здоров'я FEDERA.

Куди звертатися по PEP у разі надзвичайної ситуації?

Слід якомога швидше звернутися до лікарні — найкраще до закладу, який має відділення інфекційних захворювань, або до приймального відділення. Час має вирішальне значення, тому інфекційні відділення є найбільш надійним джерелом допомоги. Підтримку в питаннях постекспозиційної профілактики також надає Центр здоров'я FEDE-RA, де працюють спеціалісти з інфекційних хвороб і венерології.ий секс без презерватива), лікування PEP не покривається державою.

Пам'ятай, що PEP:

- це екстрене рішення — його застосовують лише у виняткових ситуаціях, а не як регулярний метод захисту;
- не дає 100% гарантії та не замінює інших методів профілактики, таких як PrEP, презервативи або безпечне обладнання для ін'єкцій;
- чим раніше розпочате лікування, тим вища ймовірність його ефективності. Тому не варто зволікати — у цій ситуації час має вирішальне значення.